—t— **Stoje je umrl v močvirju** pri Žavljah pri Trstu upokojeni realčni profesor iz Splita, 65 letni Lovro Borčić. Sodi se, da je zašel v močvirje ter ostal v njem. Le s težavo so dobili truplo ven z močvirja. Najbrže si je hotel prikrajšati pot nazaj v Trst, pa je našel smrt v močvirju. Prišel je v Trst prejšnji dan s svojo ženo.

Istrske vesti.

—i— **C. kr. okrajni šolski svet v Voloski** je imenoval Pavlo Christofovo, izprašano učit. kandidatinjo ljubljanskega učiteljišča, za začasno učiteljico v Hrušici v Istri.

—i— **Iz Pazina** poročajo: Tukaj se je že 6. avgusta otvoril kmetijski tečaj za učitelje, ki so ga zaključili 7. septembra. Udeleženih je 21 učiteljev, to je 19 Hrvatov ter 2 Slovenca — vodji šole iz Boršta in Ricmanj. Minulo soboto so učitelji imeli izlet v Cerovlje, kjer so si ogledali vinograde in klet g. Mecera. G. Mecer je učitelje gostoljubno sprejel in pogostil. Po končanih predavanjih so priredili učitelji izlet na Brione.

—i— **Krški škof Mahnič** izdaje svoj list „Pučki prijatelj". Ta list se bo tiskal odslej v Pazinu, kjer je ustanovljena „Katoliška tiskarna". Tam hočejo izdajati tudi glasilo „hrvatskih katoliških učiteljev"!? Klerikalci so v Istri pridno na delu!

Splošni vestnik.

Schüllerjev tintni izvleček je danes najboljše, najpripravnejše in najenostavnejše šolsko črnilo. Tekoči izvleček se zmeša z navadno vodo, in črnilo je gotovo. Te dni je razposlala tvrdka slovenske prospekte na vsa šol. vodstva. Naročila posreduje Učit. tiskarna. Več glej inserat v zadnji številki!

Za Roseggerjev bojni sklad imajo Nemci nabranih 2,846.000 K tako, da dosežejo 3 milijone. Posebno tekmujejo dijaki. Po 2000 K so nabrali solnograški in nižjeavstrijski srednješolci.

V času političkega in gospodarskega bojkota kličemo vsemu zavednemu učiteljstvu v spomin dan

14. X. 1909.

Takrat je z večino dveh glasov padel v kranjskem deželnem zboru predlog o regulaciji učiteljskih plač, ker sta **predsednik** Franc Jaklič in odbornik Jernej Ravnikar — dva stebra Slomškove Zveze — glasovala proti regulaciji učiteljskih plač. — **Kaj je slomškarski ročni zapisnik?** Slomškarski katalog je javna marka stanovskega izdajstva in večno omadeževanje poštenega značaja. Kdor pa hoče biti svetohlinec, ta naj nosi to javno marko tako, da mu bo gledala na ulici iz žepa in takoj bomo vedeli, da pripada med stanovske Efialte, katerih znak je:

14. X. 1909.

Boj zoper pristranost c. kr. okr. šol. nadzornikov. Vsemu temu, da se boljše izprašane učne osebe ne posvečajo učiteljskemu stanu, temveč beže od učiteljstva k drugim stanovom, ni vzrok le slabo gmotno stanje učiteljstva, temveč je krivo tudi postopanje c. kr. okr. šol. nadzornikov pri oddaji učiteljskih mest — posebno provizoričnih in suplentskih. Če c. kr. okr. šolski nadzornik odriva pri odaji suplentskih in provizoričnih mest dobro kvalificirane kandidate, jih namenoma odriva in nastavlja slabo kvalificirane osebe, potem ni vrag, da se sposobnejše učne osebe sploh več ne zmenijo za učiteljstvo, temveč gredo drugam, Kako se oddajajo suplentska mesta v ljubljanski okolici, nam izpričuje sledeči slučaj: Dobro kvalificirane učne osebe prihajajo k nadzorniku, naj jim da kako prazno mesto. Nadzornik jih zavrne in pravi: naj pridejo drugič. Nasprotno se pa priporoči često brez izpričevala kaka klerikalna korifeja od strani Jegliča in Jakliča in on dobi mesto v Šiški ali v Št. Vidu nad Ljubljano. Te dni je tako neki suplent šel k pevovodji „Ljubljane", naj mu preskrbi mesto blizu Ljubljane, češ, da mu bo hodil ob nedeljah peti k „Ljubljani". Pevovodja se obrne na Štefeta, Štefe na Jegliča in Jeglič na Jakliča — ni se vprašalalo za kvalifikacijo, in imel je službo! Brezvestno puščanje suplentov v dvomih, to je tu v navadi; o oziru na izpričevala in kvalifikacijo ni govora. Ni li čuda, da se pri takem postopanju posvečajo izprašane osebe rajše drugim stanovom nego učiteljstvu!

Iz slovanskih pokrajin.

○ **261 tisoč rubljev za ruske univerze.** Vdova Jazykova v Peterburgu, ki je umrla leta 1809, je zapustila vse svoje imetje ruskim univerzam. Vsaka univerza dobi enak del, 9000 rubljev, za štipendije. Ostanek se porabi v znanstvene namene.

○ **Kongres slovaških dijakov.** V Godinu na Slovaškem se je te dni vršil kongres slovaških dijakov. Prisostvovalo mu je mnogo Slovakov iz Ogrske. Za zaključek je bila velika ljudska slavnost, na kateri se je govorilo o kulturnem napredovanju Slovakov. Poslanec Blaho je govoril o češko-slovaškem edinstvu.

O **Velik legat v narodne češke namene.** „Narodni Listy" poročajo iz Solnograda, da je tamkaj umrli posestnik Hubeš zapustil velikanske legate v češke narodne namene. Tako je zapustil 30.000 kron za ustanove češkim tehnikom, 30,000 K za ustanove češkim enoletnim prostovoljcem, 24.000 kron raznim šolskim zavodom, 3000 kron praškemu mestu, 10.000 kron Češki Šolski Matici, 2000 kron Severočeškemu obrambnemu društvu, 2000 kron Južnočeškemu obrambnemu društvu in 6000 kron Komenskega društvu na Dunaju.

O **O solskem zletu v Zagrebu** pišejo v „Grazer Tagespost": V dneh, polnih šumnih slavnosti je slavil Zagreb nezaslišan triumf vseslovanske misli: veliko sokolsko slavnost, ki je začela tu dne 13. t. m. V neskončnih vrstah, tisoči in tisoči, so stopali Sokoli mimo: rokodelci in akademični naobraženci, uradniki in trgovci — vseh je združila narodna ideja pod svojo zastavo. V varstvo narodnih interesov je ves naraščaj — plodna misel — organiziran v telovadnih društvih. Tu ni nikake razlike stanu, naobrazbe in premoženja; vsakdo je telovadec in boritelj za skupno stvar; v to ga vzgajajo telesno in duševno. Tako se je približal slavnostni izprevod — kakor zmagoslaven pohod zmagovalca. Vrste so stopale mimo: Hrvatje, Čehi, Bolgari, Slovenci, Poljaki, Malorusi, Srbi in Rusi. Vse Slovanstvo brez razlike plemena, stanov in posamičnih interesov. Ko so prišli v sprevodu Srbi, je bila radost še viharnejša; ploha cvetja se je vlila nanje ... Spomnil sem se pomladi l. 1909 ... in priznati sem moral: vse prebivalstvo, in naj je sicer politično še tako razcepljeno v stranke, je tu prežeto od ene velike narodne ideje, prežeto od enotnosti vseh slovanskih narodov.

○ **Petropavlovsko trdnjavo** v Petrogradu izpremene, kakor poročajo ruski listi, v velik narodni muzej, ki ima biti ogledalo ruske sile, misli in dela. To bo nekako narodni spomenik tristoletnega vladanja carske rodbine Romanov. V petropavlovski trdnjavi se polagoma uredi in opremi več muzejev, v katerih se predoči vse rusko življenje v minulosti in sedanjosti, a vse to bo uvrščeno v šest skupin in sicer: I. prirodoznanski muzej; II. tehniški muzeji; III. umetniški muzeji; IV. socialni muzeji; V. zgodovinski muzeji; VI. slovanski muzeji: poljski, češki, lužiško-polabski, slovaški, karpato-ruski, slovenski, hrvaški, srbski in bolgarski. Te muzeje uredi poseben odbor.

Razgled po šolskem svetu.

— **Bosna in madjarske visoke šole.** Ogrski naučni minister je s posebno naredbo dovolil, da se sprejmejo na vse ogrske visokošolske zavode dijaki bosenskih gimnazij in realk ter absolventi mohamedanske šeriatske sodniške šole v Sarajevu. S tem se bo zlasti mnogo mohamedanskih dijakov odtegnilo zagrebškemu vseučilišču.

— **Madjarska šola v Indiji.** Karakterističen je slučaj, kako madjarske šole med Hrvati grabijo po Nemadjarih. V kraju Indjija prebivajo Nemci, Srbov je okolo 800, ki imajo svojo šolo, ali Madjarov, izvzemši železničarje, ni v tem kraju. Vendar pa obstoji v Indjiji madjarska šola s 6 razredi in 6 učitelji. Šola je prav moderno urejena. Najprej je bila dvorazredna, za 4 leta šestrazredna! Nemška šola, ki je imela vsako leto v prvem razredu 80 do 95 učencev, jih ima sedaj največ 60. Kakor kaže poročilo madjarske šole, sta dve tretjini učencev Nemci, drugi Srbi in Madjari.

— **Prvo šolo bodoče Hrvaške Šolske Matice** je otvoril v Krčedinu v Sremu „Klub Cirilo-Metodskih zidara".

— **Podružnico madjarskega šolskega društva** snujejo že tudi v Zagrebu; pravila bo hrvaška vlada v kratkem potrdila.

— **Službena 30letnica.** Profesor Ant. Hladnik na višji osješki gimnaziji praznuje 30letnico svojega profesorskega delovanja.

— **Pouk češčine.** Na nemških srednjih šolah na Češkem nameravajo uvesti obligatno poučevanje češčine. V seji nemške sekcije češkega deželnega šolskega sveta dne 12. t. m. je stavil ta predlog dež. šol. nadzornik Tauber. Predlog so sprejeli.

— **Izganjanje Židov iz Rusije.** Iz Petrograda poročajo: V Nikolajevu so pričeli splošno izganjati Žide, ki so se naselili tamkaj po letu 1906. V ruskih južnozapadnih okrajih sploh ne sprejemajo več židovskih otrok v elementarne šole.

— **Koliko je na Ruskem visokošolcev.** Po najnovejših statističnih podatkih je na Ruskem okolo 70.000 visokošolcev. En visokošolec prihaja na vsakih 2000 prebivalcev. Najbolje obiskana visoka šola je petrograjsko vseučilišče, ki ima 10.000 slušateljev.

— **Novo mohamedansko vseučilišče** ustanovijo v kratkem v Damasku. Potrebna poslopja, ki bodo velikanska, zgradijo iz darov bogatih Arabcev. Novo vseučilišče bo delalo konkurenco islamitskim visokim šolam v Kairu, Tunisu in Fezu.

— **Danski dijaki v Sarajevem.** V Sarajevo je prišlo več danskih dijakov. Vodstvo izletnikov po mestu je prevzelo sarajevsko društvo esperantistov, ker je med Danci tudi znamenit esperantist Harald Hes.

— **Poneverba pri „Matici Srbski".** Blagajnika „Matice Srbske" Lazarja Manojlovića iz Novega Sandeca so aretirali zaradi poneverbe društvenega denarja v znesku 400.000 K. Manojlović je star 36 let in je bil na glasu, da je bogat.

— **Zarota v gimnaziji.** Pred palermsko poroto je bila razprava zoper sedem gimnazijcev, ki so nepriljubljenega razrednika, prof. dr. Ghellija, obsodili na smrt. Profesorja Ghellija je dijak Lidonni vpričo vsega razreda ustrelil, na kar si je sam končal življenje. Porota je vse oprostila.

— **V Gradcu je umrl** profesor meničnega prava na tamkajšnjem vseučilišču, prof. dr. baron Canstein.

— **Narodnost šolskih otrok na Hrvaškem** je bila l. 1908/1909 in 1909/1910 razdeljena takole: Hrvatov in Srbov 179.016 do 183.791, Slovencev 232—208, Čehov 3020—2997, Slovakov 2089—2052, Rusinov 867—852, Madjarov 8712—9342, Nemcev 12.916—13.222 in raznih drugih 227—208. Te številke so na prvi pogled zanimive, ker kažejo, da so poleg razmerno neznatnega prirastka hrvaških otrok znatno napredovali Nemci in Madjari, vse nedomače slovanske narodnosti pa odločno nazadovale. Šol je bilo l. 1909/1910 1485 hrvaških, 4 slovaške, 24 nemških in 65 madjarskih!

— **Nova stolica na zagrebški univerzi.** Cesar je z odlokom z dne 28. julija 1911 dovolil, da se na pravni fakulteti zagrebške univerze otvori stolica za hrvaško pravno zgodovino.

Raznoterosti.

× **Otroško truplo v kovčeku** V Paulheimu blizu Kelmorajna je policija prijela nekega prebivalca, ki je osumljen, da je umoril svoje štiri otroke. V njegovem stanovanju so našli kovček, v katerem je bilo že strohnelo truplo enega otroka.

× **Bomba na železnici.** Na turški progi Solun—Vodena so pri osmem tunelu zasačili nekega Bolgara tisti hip, ko je polagal dinamitno bombo na tir.

× **Ruiniran poslanec.** Ogrski državnozborski poslanec Aleksij Pap, po starosti drugi član parlamenta, ki je imel nekoč kneževsko premoženje, je prišel tako na kant, da je moral poiskati pristrešja pri svojem bivšem slugi. Ker so ga dali v konkurz, mu bodo odrekli tudi mandat, če ga ne odloži prej sam.

× **Umor v gledališču.** V Nashvillu v Ameriki je neka Samuel, žena enega najbogatejših meščanov med predstavo v gledališču ustrelila poleg njenega moža sedečo gospodično Wist. V gledališču je nastala panika. Mnogo žensk je omedlelo. Morilka se je dala mirno prijeti in odpeljati v zapor.

× **Nesreča na trasimenskem jezeru.** V soboto popoldne se je zgodila na trasimenskem jezeru v pokrajini Perugia v srednji Italiji strašna nesreča. Večja družba se je hotela z motornim čolnom prepeljati čez jezero od Castigliona. Naenkrat je zatulil veter. Ena izmed dam je v strahu vstala, druge so se je oklenile, čoln je izgubil ravnotežje, se nagnil na stran in prekucnil. Ljudje, ki so se vozili v čolnih mimo, so videli nesrečo, ne da bi mogli pomagati, ker se je dvigalo silno valovje, sami pa so imeli le lahke čolniče. Osemnajst oseb se je obupno borilo z valovi. Nekaj časa so se slišali presunljivi klici na pomoč, potem je vse utihnilo. Čolnar in drugi trije moški so dobili tla pod noge in so se rešili. Ženskam je bilo v njih oblekah nemogoče plavati, pa je vseh štirinajst utonilo.

× **Etna bluje.** Na sicilijanskem vulkanu Etni so se pri vaseh Montnero in Monterosso Soprano odprle nove špranje, iz katerega se dviga gost dim, izpremešan z žarečimi iskrami, dočim teče po klancu lava. Gozdovi občin Lingua glossa in Castiglione so v nevarnosti. Podzemeljski sunki se ponavljajo. Ulice v Kataniji so pokrite s pepelom.

× **Tragedija ljubezni.** „Pester Lloyd" poroča iz Satoralja-Ujhely: Mlad kmet Andrej Kral se je pred leti izselil v Ameriko. Tam je dobil znanca, ki mu je povedal, da se mu je žena doma izneverila in da ima njegova žena ljubavno razmerje z njegovim nečakom. Slučaj je pripeljal Kraljevega nečaka v Ameriko. Drugi dan po prihodu pa so ga že našli mrtvega. Andrej Kral ga je zaklal. Morilca so tirali pred sodišče. Ko pa je njegova žena doma zvedela o žalostni usodi svojega moža, je takoj odpotovala v Novi Jork in se je obdolžila zakonolomstva, da bi tako rešila moža, ki je bil nato obsojen v kratko ječo. Po prestani kazni se je Kral vrnil domov. V nedeljo pa so našli Kraljevo ženo v hiši na tleh mrtvo s prebodenim srcem. Mož jo je zaklal in pobegnil, ker ji ni verjel, da je samo zato po krivem prisegla, da ga reši smrti.

× **Grozna zakonska tragedija.** V rumunski občini Dragašani je živel kmet Nikolaj Vladescu poldrugo leto v vednem prepiru s svojo ženo Ivano. Pred nekaj meseci mu je podarila hčerko; a mož ni hotel verjeti, da je oče otroku in je ženo neprestano nadlegoval, da bi mu priznala svojo nezvestobo. A žena je skušala prepričati moža o svoji nedolžnosti. Zaman! Na moževem domu ji ni bilo več obstanka in vrnila se je k materi. Pretečeno nedeljo popoldne pa je prišel kmet s svojimi brati k tašči Evfrozini Popescu po ženo. Kratko in strogo je zahteval, da se vrne na njegov dom. Žena pa mu je prošnjo odbila. Nastal je prepir med obema zakoncema. Moževi bratje so potegnili iz žepov revolverje ter začeli streljati na navzoče. Po končanih strelih so hitro zbežali. V luži krvi pa so našli sosedje nesrečno ženo z otrokom, njeno mater in še dve neomoženi sestri. Vse so postale žrtve zakonske tragedije. Le devetleten deček, morilčev svak, je pravočasno skočil skozi okno in se otel gotove smrti.

Po sklepu lista.

Krščanska ljubezen do bližnjega. Ni dolgo od tedaj, kar se je vozil po Dolenjski železnici v družbi dveh duhovnikov znani Slomškar Fran Petrič iz Naklega, ki ga omenjamo v današnjem listu še na drugem mestu. Petrič, ki je imel na ravno isti vožnji s kondukterjem zaradi svojega otroka nekaj sitnosti, je pravil duhovnima gospodoma, da mu je pisal Jaklič, naj na vsak način kompetira za razpisano nadučiteljsko mesto v Dolenji vasi, in sicer naj kompetira zato, da tistega mesta ne dobi Potokar, ki živi v prognanstvu v Banjaloki na Kočevskem! — Je li Petrič kompetiral ali ne — to je postranska stvar. Glavno je načelo, ki je izraženo v tem Jakličevem dejanju: Ubij nasprotnika moralno in materialno! Z gnusom se moramo obrniti od tiste organizacije, ki ji načeluje človek, zmožen takih dejanj! — Opozarjamo deželni šolski svet na to dejstvo, da bo vedel zavzeti svoje stališče, ko pride oddaja imenovane službe na vrsto!

Izsiljevanje zaupnice. Po Ljubljani kroži vest, da pobira neka učiteljica podpise na zaupnico — nadzorniku Maierju! — Ako je to res, tedaj to ne bo nikaka zaupnica, temveč bo samo produkt terorizma od strani nadzornika Maierja. Zakaj marsikdo bo dejal: Da se izognem šikanam in grajalnim dekretom, pa podpišem tisti papir! — No, bodi tako ali drugače, resnica je, da Maierju ne pomaga nobena zaupnica. Kar smo povedali o njem, je tako kričeče, da mora priti kazen! Maier ne miruje, pa naj bo prepričan, da ne bomo mirovali niti mi, nego bomo tirali zadevo do tistega mesta, kjer imajo v rokah tudi usodo nadzornikov! — Sicer pa: čemu zaupnica, ki je produkt terorizma? Če se čuti Maier nedolžnega, zakaj pa ne stori tega, kar smo mu narekovali: zakaj nas ne toži? Naši očitki so vendar tako izdatni, da nas čisto lahko spravi pred poroto! Ako pa mu teh očitkov še ni dovolj, lahko ponovimo zgodbo o prisluškavanju in o inšpekciji na cesti! — Ako pa nas ne toži, prizna s tem svojo krivdo, prizna, da je kot c. kr. nadzornik nemogoč, prizna, da mu je edina rešitev — penzion! Zatorej ga ne opere nobena zaupnica, zatorej ga niti 100 novih grajalnih dekretov ne odveže njegovih grehov — samo dve poti sta mogoči: ali z nami pred poroto — ali z njimi v penzijo!

Listnica uredništva.

V Istro: Prejeli smo in porabimo prihodnjič.

Iv. Bonač
v Ljubljani
priporoča svojo trgovino papirja in pisalnih potrebščin, kartonažno tovarno, knjigoveznico.

A. Skulj
v Ljubljani, Poljanska cesta 12
priporoča svojo trgovino papirja, pisalnih in šolskih potrebščin.